SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-89-14

Druk nr 2782

Warszawa, 1 października 2014 r.

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Ewa Kopacz

Projekt

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw[1)]

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.[2)]) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 77 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 4, są:

1) małżonek (wdowa i wdowiec);
2) rodzice, ojczym, macocha oraz osoby przysposabiające;
3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;
4) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności inne dzieci, niż wymienione w pkt 3;
5) rodzeństwo;
6) dziadkowie;
7) wnuki;
8) osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna.”;

2) w art. 85 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy wynoszą:

1) 880,45 zł miesięcznie – dla osób całkowicie niezdolnych do pracy;
2) 675,13 zł miesięcznie – dla osób częściowo niezdolnych do pracy.

2. Kwota najniższej emerytury, z zastrzeżeniem art. 24a ust. 6, art. 54, art. 54a ust. 2 i art. 87, oraz renty rodzinnej wynosi 880,45 zł miesięcznie.”.

---

1) Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej oraz ustawę z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 1717 i 1734 oraz z 2014 r. poz. 496, 567, 683 i 684.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648 i Nr 113, poz. 745, z 2011 r. Nr 112, poz. 654 oraz z 2012 r. poz. 118) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. 1. Podstawę wymiaru renty inwalidzkiej stanowi kwota 2398,10 zł.

2. Waloryzacji podstawy wymiaru renty inwalidzkiej dokonuje się na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Podwyższenia podstawy wymiaru renty inwalidzkiej dokonuje się z urzędu, a w przypadku gdy prawo do świadczenia zostało zawieszone – na wniosek osoby zainteresowanej albo przy wznowieniu wypłaty świadczenia.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403, 1623 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 684) w art. 35:

1) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) członka rodziny osoby, o której mowa w pkt 1 lub 2;”;

2) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3, są:

1) małżonek (wdowa i wdowiec);
2) rodzice, ojczym, macocha oraz osoby przysposabiające;
3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;
4) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletniości inne dzieci, niż wymienione w pkt 3;
5) rodzeństwo;
6) dziadkowie;
7) wnuki;
8) osoby, nad którymi została ustanowiona opieka prawna.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 982 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 1175) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. 1. Renta socjalna wynosi 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. Podwyższenia renty socjalnej dokonuje jednostka organizacyjna Zakładu lub organ emerytalno-rentowy.

3. Podwyższenie renty socjalnej następuje z urzędu, a jeżeli wypłata renty została wstrzymana – po jej wznowieniu.”;

2) w art. 15 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) art. 12–14, art. 61, art. 78–81, art. 98, art. 100 ust. 1 i 2, art. 101, art. 102 ust. 1, art. 104 ust. 4, art. 107, art. 114, art. 116 ust. 1b i 2, art. 118 ust. 1–5, art. 119 ust. 1, art. 121, art. 122 ust. 1, art. 126, art. 128, art. 128a, art. 129 ust. 1, art. 130 ust. 1, art. 133–135, art. 136a i art. 138–144 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym kwotę wolną od potrąceń i egzekucji ustala się według zasad określonych dla renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;”.

Art. 5. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 170 oraz z 2014 r. poz. 598) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kwota świadczenia przedemerytalnego wynosi 1027,39 zł miesięcznie, z wyjątkiem świadczeń dla osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4, których świadczenie nie może być wyższe niż ostatnio otrzymywana renta.”;

2) w art. 5 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy w wyniku zmniejszenia, o którym mowa w ust. 3, kwota świadczenia przedemerytalnego byłaby niższa niż 513,70 zł, świadczenie przedemerytalne wynosi 513,70 zł, z zastrzeżeniem ust. 5. Do kwoty świadczenia przedemerytalnego w wysokości 513,70 zł art. 3 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 6. 1. W 2015 r. waloryzacja od dnia 1 marca polega na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2015 r., wskaźnikiem waloryzacji, ustalonym zgodnie z art. 89 ustawy, o której mowa w art. 1, nie mniej niż o kwotę 36 zł.

2. Waloryzacja podstawy wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polega na pomnożeniu podstawy wymiaru świadczenia przez wskaźnik stanowiący iloraz zwaloryzowanej kwoty świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i kwoty tego świadczenia ustalonej na dzień poprzedzający termin waloryzacji.

3. Do waloryzacji podstawy wymiaru świadczeń wypłacanych na podstawie ustaw, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4 i 5, przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. W przypadku świadczenia niższego od kwoty najniższego świadczenia, do którego nie ma zastosowania gwarancja wysokości najniższego świadczenia, o której mowa w art. 85 ustawy, o której mowa w art. 1, kwota waloryzacji jest ustalana przez pomnożenie kwoty, o której mowa w ust. 1, przez iloraz kwoty tego świadczenia i kwoty najniższego świadczenia obowiązującej do dnia 28 lutego 2015 r.

5. W przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy kwota waloryzacji, o której mowa w ust. 1, wynosi nie mniej niż 27 zł.

6. W przypadku emerytury częściowej kwota waloryzacji, o której mowa w ust. 1, wynosi nie mniej niż 18 zł.

7. Jeżeli emerytura z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przysługuje łącznie z okresową emeryturą kapitałową, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt 11, każde z tych świadczeń podwyższa się o kwotę, o której mowa w ust. 1, proporcjonalnie do wysokości tych świadczeń.

8. Kwoty maksymalnych zmniejszeń, o których mowa w art. 104 ust. 8 ustawy, o której mowa w art. 1, podlegają od dnia 1 marca 2015 r. podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji ustalonego zgodnie z art. 89 ustawy, o której mowa w art. 1.

Art. 7. 1. Waloryzacji, o której mowa w art. 6, podlegają:

1) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin;
2) świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o których mowa w art. 18 pkt 1–4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników;
3) świadczenia, o których mowa w art. 12 i art. 16 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1206);
4) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a–c ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2013 r. poz. 666, z późn. zm.[3)]);
5) świadczenia, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a–c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura

---

[3)] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 675, 1355, 1623 i 1717 oraz z 2014 r. poz. 502, 542, 664 i 696.

Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2013 r. poz. 667, z późn. zm.[4)]);

6) emerytury i renty, o których mowa w art. 3 pkt 1–3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

7) świadczenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6–8 oraz art. 49, art. 50 i art. 52 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322, z późn. zm.[5)]);

8) renty, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 i 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2013 r. poz. 737);

9) świadczenia przedemerytalne i zasiłki przedemerytalne, o których mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych;

10) świadczenie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych (Dz. U. Nr 249, poz. 1824, z 2010 r. Nr 225, poz. 1465 oraz z 2011 r. Nr 122, poz. 696);

11) okresowe emerytury kapitałowe, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1097);

12) emerytury, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656, z późn. zm.[6)]);

13) świadczenie, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800, z 2011 r. Nr 75, poz. 398 oraz z 2012 r. poz. 637).

2. Waloryzacji od dnia 1 marca 2015 r., polegającej na pomnożeniu ich kwoty przez wskaźnik waloryzacji ustalony zgodnie z art. 89 ustawy, o której mowa w art. 1, podlegają:

1) dodatek, o którym mowa w art. 90 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014 r. poz. 191 i 1198);

---

4) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 271, 675, 1623 i 1717 oraz z 2014 r. poz. 502 i 696.

5) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1725, z 2011 r. Nr 45, poz. 235, Nr 122, poz. 696 i Nr 138, poz. 808 oraz z 2012 r. poz. 637.

6) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 138, poz. 808 i Nr 171, poz. 1016 oraz z 2012 r. poz. 637.

2) dodatek, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
3) świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001 r. Nr 60, poz. 622, z późn. zm.[7)]);
4) świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1001);
5) dodatki, o których mowa w art. 75 ust. 2 i art. 76 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 8. 1. W przypadku zmiany po dniu 28 lutego 2015 r. w wysokości rent inwalidów wojennych i wojskowych, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 i 3, do których prawo ustalono przed dniem 1 marca 2015 r., renty te oblicza się przez ich ustalenie od podstawy wymiaru, wynoszącej 2362,10 zł oraz dodanie do tak obliczonego świadczenia kwoty waloryzacji, o której mowa w art. 6 ust. 1 i 5.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wysokości rent rodzinnych po inwalidach wojennych i wojskowych, zmarłych po dniu 28 lutego 2015 r., których świadczenia zostały zwaloryzowane zgodnie z art. 6 ust. 1.

Art. 9. W 2015 r. w zakresie uregulowanym w art. 6 nie stosuje się:
1) art. 88 ustawy, o której mowa w art. 1;
2) art. 48 ustawy, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2;
3) art. 6 ustawy, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4;
4) art. 6 ustawy, o której mowa w art. 7 ust. 1 pkt 5.

Art. 10. 1. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ogłosi, w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji, należne od terminu waloryzacji kwoty

---

[7)] Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 89, poz. 968 i Nr 154, poz. 1788, z 2004 r. Nr 121, poz. 1264, z 2005 r. Nr 85, poz. 725 oraz z 2014 r. poz. 496.

dodatków i świadczeń, o których mowa w art. 7 ust. 2, oraz kwoty maksymalnych zmniejszeń, o których mowa w art. 6 ust. 8.

2. W 2015 r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie wydaje komunikatów, o których mowa w:

1) art. 90 ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela;
2) art. 15 ust. 6 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
3) art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych;
4) art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich;
5) art. 94 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 11. W 2015 r. do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych i Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie stosuje się przepisu art. 29 ust. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, 938 i 1646 oraz z 2014 r. poz. 379, 911 i 1146).

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 marca 2015 r.

UZASADNIENIE

Waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych stanowi ważny element konstrukcji systemu ubezpieczeń społecznych. Ekonomiczna i społeczna funkcja waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych polega na przeciwdziałaniu deprecjacji świadczeń i tym samym przeciwdziałaniu wpadaniu emerytów i rencistów w sferę ubóstwa.

Według obecnego stanu prawnego uregulowanego w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS) (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.) coroczna waloryzacja jest przeprowadzana od dnia 1 marca z zastosowaniem procentowego wskaźnika waloryzacji, którego główną podstawą obliczenia jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym. Wskaźnikiem cen towarów jest albo średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów, albo średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, jeżeli jest on wyższy od wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów. Wskaźnik waloryzacji stanowi więc wyższy wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych, zwiększony co najmniej o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Zwiększenie to jest przedmiotem corocznych negocjacji w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, przeprowadzanych w czerwcu, w roku poprzedzającym waloryzację. W razie nieuzgodnienia stanowiska Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych w sprawie zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent co najmniej o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym, Rada Ministrów ma obowiązek określić w terminie 21 dni od dnia zakończenia negocjacji, w drodze rozporządzenia, wysokość tego zwiększenia, biorąc pod uwagę informacje o prognozowanych wielkościach makroekonomicznych, w tym wielkości wskaźnika inflacji, stanowiących podstawę do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok następny. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2014 r. w sprawie wysokości zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2015 r. (Dz. U. poz. 938) wysokość zwiększenia w 2015 r. ustalono na poziomie 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym.

Z powyższego wynika, że wszystkie wypłacane świadczenia są podwyższane o ten sam procent, w związku z tym im niższe świadczenie, tym niższa kwota podwyżki. Również minimalne emerytury i renty wzrastają w tym samym tempie. W 2012 r. incydentalnie została wprowadzona waloryzacja kwotowa w miejsce waloryzacji procentowej. Chcąc chronić budżety gospodarstw domowych emerytów i rencistów z niższymi świadczeniami, w marcu 2012 r. wszyscy emeryci i renciści dostali jednakowe kwotowe podwyżki świadczeń.

Proponuje się w 2015 r. jednorazową modyfikację obecnie funkcjonujących zasad waloryzacji. Obowiązująca metoda ustalania wskaźnika waloryzacji emerytur i rent, polegająca na tym, że świadczenia są podwyższane w taki sposób, aby nie traciły swej siły nabywczej w relacji do kosztów utrzymania w poprzednim roku kalendarzowym oraz wzrastały powyżej wskaźnika inflacji o minimum 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym, byłaby uzupełniona o dodatkowy mechanizm. W 2015 r. poziom najniższych świadczeń byłby dodatkowo chroniony dzięki wprowadzeniu minimalnej kwoty podwyżki w wysokości 36 zł (art. 6 ust. 1). Prognozowany wskaźnik waloryzacji na 2015 r. wynosi 101,08%. Proponowana gwarantowana kwota podwyżki wynosi 36 zł. Oznaczałoby to, że świadczenia emerytalno-rentowe zostałyby podwyższone w wyniku waloryzacji przeprowadzonej w marcu 2015 r. o 1,08%, nie mniej jednak niż o 36 zł. Waloryzacji będzie podlegać również podstawa wymiaru świadczenia z FUS. Waloryzacja tej podstawy polegać będzie na pomnożeniu przez wskaźnik waloryzacji, odpowiadający wyrażonej w procentach kwotowej podwyżce emerytury lub renty (art. 6 ust. 2). Podstawa wymiaru jest jednym z czynników decydujących o wysokości świadczeń obliczanych w myśl dotychczasowych zasad. Stąd też konieczne jest zachowanie właściwych relacji między podstawą wymiaru a wysokością świadczenia. Oznacza to więc konieczność jej podwyższenia w ramach waloryzacji o taki sam procent, o jaki wzrosło świadczenie. Zachowanie realnej wysokości podstawy jest konieczne z uwagi na to, że decyduje ona o wysokości świadczenia przeliczanego po waloryzacji, np. wskutek zgłoszenia wniosku o doliczenie okresów składkowych lub nieskładkowych, czy też przy ustalaniu innego świadczenia, którego podstawę wymiaru stanowi zwaloryzowana podstawa wymiaru świadczenia wcześniejszego.

W przypadku świadczeń niepodlegających ustawowemu podwyższeniu do kwoty świadczeń najniższych i świadczeń niższych od minimalnej emerytury gwarantowana

podwyżka waloryzacyjna będzie obliczona proporcjonalnie, z zastosowaniem relacji pomiędzy wysokością świadczenia a wysokością minimalnej emerytury (art. 6 ust. 4). Minimalna podwyżka z tytułu waloryzacji, w przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy, wyniesie 75% gwarantowanej minimalnej kwoty, tj. 27 zł (art. 6 ust. 5). W przypadku osób pobierających emeryturę częściową kwota z tytułu waloryzacji nie będzie mogła być niższa niż 18 zł (art. 6 ust. 6). Natomiast w przypadku kobiet pobierających okresowe emerytury kapitałowe, regulacje projektowanej ustawy przewidują proporcjonalny podział minimalnej gwarantowanej podwyżki świadczenia w stosunku do wysokości emerytury z FUS i wysokości okresowej emerytury kapitałowej w łącznej kwocie tych emerytur (art. 6 ust. 7).

Wprowadzenie zmiany w obecnie funkcjonujących zasadach waloryzacji oznacza ustalenie na nowo wysokości minimalnych emerytur i rent przez dodanie gwarantowanej kwoty podwyżki do obecnie obowiązującej ich wysokości (art. 1 pkt 2).

Renta socjalna stanowić będzie 84% zwaloryzowanej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (art. 4). Takie rozwiązanie zapobiegnie zróżnicowaniu wysokości renty socjalnej w zależności od daty przyznania. Podwyższenia renty socjalnej, w związku ze zmianą wysokości minimalnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, dokonywać będzie jednostka organizacyjna ZUS lub organ emerytalno-rentowy. Podwyższenie renty następować będzie z urzędu, a jeżeli wypłata renty socjalnej została wstrzymana – po wznowieniu jej wypłaty.

Proponowana modyfikacja zasad waloryzacji będzie zastosowana analogicznie również do emerytur i rent rolników indywidualnych, służb mundurowych oraz emerytur pomostowych, nauczycielskich, świadczeń kompensacyjnych, rent dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych (art. 7 ust. 1).

Dodatki do emerytur i rent, o których mowa w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz w innych ustawach, do których zastosowanie mają przepisy o waloryzacji, będą podwyższane na obecnych zasadach, tj. zostaną podwyższone w ramach waloryzacji o wskaźnik procentowy waloryzacji (art. 7 ust. 2). Wskaźnik waloryzacji będzie miał również zastosowanie, tak jak obecnie, do obliczenia maksymalnych kwot zmniejszeń świadczeń w przypadku osiągania przez emeryta lub rencistę dochodu z pracy (art. 6 ust. 8).

Waloryzacją objęte są także świadczenia i zasiłki przedemerytalne. Waloryzacja ta polega na dodaniu do kwoty świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego kwoty 36 zł (art. 5 pkt 1). Kwota świadczenia i zasiłku przedemerytalnego gwarantowana do wypłaty, w przypadku gdy osoba uprawniona osiąga przychód w wysokości skutkującej zmniejszeniem wysokości świadczenia, została podwyższona do kwoty 513,70 zł (art. 5 pkt 2).

Należy podkreślić, że celem zmiany zasad waloryzacji w 2015 r. nie jest szukanie oszczędności budżetowych. Przeciwnie, proponowane rozwiązanie powoduje dodatkowe skutki finansowe wynoszące ok. 1,8 mld zł w stosunku do obecnych zasad waloryzacji, które szacowane są na poziomie ok. 1,9 mld zł. Rozwiązanie to wychodzi naprzeciw postulatom emerytów i rencistów, a przede wszystkim realizuje zasady wynikające z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Zastosowanie w 2015 r. zmodyfikowanych zasad waloryzacji procentowej, z gwarantowaną minimalną podwyżką, zapewni nie tylko ochronę realnej wartości wszystkich wypłacanych świadczeń emerytalno-rentowych, lecz wobec przewidywanych dość niskich wskaźników waloryzacji w przyszłości wyjdzie naprzeciw oczekiwaniom wyższych podwyżek przez większość emerytów i rencistów. Stąd też propozycja zwiększenia przewidzianych na waloryzację środków w stopniu chociaż w części spełniającym rolę dodatkowej pomocy osobom o niskich emeryturach i rentach.

W projektowanej regulacji proponuje się również rozszerzenie kręgu podmiotowego członków rodziny, po których śmierci przysługuje zasiłek pogrzebowy (art. 1 pkt 1). Zasiłek pogrzebowy, tak jak obecnie, przysługiwać będzie w razie śmierci ubezpieczonego, osoby pobierającej emeryturę lub rentę, osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania oraz członków rodziny ubezpieczonego lub osoby pobierającej emeryturę lub rentę. Rozszerzenie polega na dodaniu do kręgu osób, będących członkami rodziny, za które w przypadku śmierci przysługuje zasiłek pogrzebowy: dziadków, dzieci w rodzinie zastępczej oraz osób, nad którymi została ustanowiona opieka prawna. Analogiczna regulacja w zakresie kręgu podmiotowego osób, po których śmierci przysługuje zasiłek pogrzebowy, została wprowadzona również w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin (Dz. U. z 2013 r. poz. 1403, z późn. zm.) (art. 3).

Proponowana zmiana nie wywołuje w zasadzie skutków finansowych ze względu na niewielką liczbę takich przypadków i incydentalność ich występowania. W zdecydowanej większości w razie śmierci dziadków zasiłek pogrzebowy przysługuje z tytułu pobierania emerytury lub renty albo z tytułu objęcia ubezpieczeniem społecznym. Należy także dodać, że koszty pogrzebu osób, po których obecnie nie mógł być wypłacony zasiłek pogrzebowy, pokrywa obecnie gmina ze środków w ramach zadań własnych.

Koszty rozszerzenia kręgu podmiotowego osób, po których śmierci będzie przysługiwał zasiłek pogrzebowy, wzrosną – jak się szacuje – o ok. 80 tys. zł w skali rocznej, a wpływ na finanse publiczne – mając na względzie fakt, że obecnie koszty pogrzebu ponosi w tych przypadkach gmina – będzie per saldo znikomy (ok. 20 tys. zł rocznie).

Należy podkreślić, że propozycja ta dotyczy sytuacji sporadycznych, występujących incydentalnie. Sprawę tę zasygnalizowała m.in. Pełnomocnik Ministra Sprawiedliwości ds. Konstytucyjnych Praw Rodziny na tle zaistniałego w bieżącym roku przypadku siostry ze Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej. Siostra zakonna przez kilka lat opiekowała się oddanym pod jej opiekę prawną małoletnim dzieckiem, którego rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej prawomocnym wyrokiem sądu. Po śmierci tego dziecka okazało się, że obecnie obowiązujące przepisy uniemożliwiają wypłacenie zasiłku pogrzebowego, mimo że siostra poniosła koszty pogrzebu dziecka i posiadała własny tytuł ubezpieczenia.

Unormowania art. 2 określają nową wysokość podstawy wymiaru renty inwalidzkiej określonej w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 648, z późn. zm.), podwyższoną w wyniku waloryzacji przeprowadzonej od dnia 1 marca 2015 r., natomiast przepis art. 7 reguluje sposób obliczenia tych rent w przypadku zmiany w ich wysokości, która nastąpiła po dniu 28 lutego 2015 r. Należy podkreślić, że zmieniany przepis art. 11 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. w obecnym brzmieniu zawiera kwoty podstawy wymiaru obowiązujące w latach 2003–2008 oraz w 2012 r., z których ani jedna nie jest aktualna, w związku z czym wymaga zmiany.

Regulacje projektowanej ustawy zawierają unormowanie, stanowiące, że do państwowych funduszy celowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), Funduszu Emerytalno-Rentowego Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

(FER KRUS) oraz Funduszu Emerytur Pomostowych (FEP) stosuje się zasadę, że zmiany planu finansowego państwowego funduszu celowego mogą powodować zwiększenie dotacji z budżetu państwa (art. 11). Przepisy te stanowią zabezpieczenie wypłat świadczeń wypłacanych z FUS, FER KRUS i FEP, gdyż zaproponowany system waloryzacji będzie wymagać dodatkowych nakładów finansowych na wypłaty tych świadczeń. Zwiększą się także wydatki budżetu na te świadczenia, które są finansowane bezpośrednio z budżetu państwa, a zatem na renty socjalne, renty inwalidów wojennych, wojskowych i kombatantów, świadczenia emerytalno-rentowe z zaopatrzenia służb mundurowych.

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2015 r. zapewnione zostały środki na dodatkowe koszty związane z modyfikacją zasad waloryzacji w przyszłym roku. Wprowadzenie gwarantowanej kwoty minimalnej podwyżki świadczeń z tytułu waloryzacji oznacza trwałe zwiększenie wydatków głównie FUS i FER KRUS, ze względu na wyższą wysokość tych świadczeń, które będą waloryzowane w kolejnych latach, co spowoduje konieczność zmniejszenia innych wydatków objętych stabilizującą regułą wydatkową, ograniczającą wzrost wydatków publicznych.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 marca 2015 r. (art. 12).

Projekt ustawy – zdaniem projektodawcy – nie narusza wartości wyrażonych w Konstytucji RP. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, że waloryzowanie świadczeń emerytalno-rentowych stanowi jeden z elementów konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, wyrażonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, co oznacza konieczność istnienia mechanizmu utrzymywania świadczeń emerytalno-rentowych na odpowiednim poziomie ich wartości realnej. Określenie zakresu i formy zabezpieczenia społecznego Konstytucja RP powierza ustawodawcy (art. 67 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji RP), stąd też ma on znaczną swobodę w kształtowaniu mechanizmu waloryzacji. Do ustawodawcy należy zatem wybór rozwiązań, które uważa za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz wymogów ekonomicznego rozwoju kraju. W dziedzinie kształtowania praw socjalnych Konstytucja RP pozostawia ustawodawcy szeroki margines działania, a sposób wykorzystania tego marginesu nie może pozostawać bez związku z aktualnymi możliwościami finansowymi państwa. Swoboda ustawodawcy nie jest jednak

nieograniczona. Określając zakres prawa do zabezpieczenia społecznego, ustawa nie może naruszyć istoty danego prawa, która określa jego tożsamość.

W orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że: „Świadczenia emerytalne przysługują w zamian za składkę ubezpieczeniową wnoszoną do systemu, jednak suma wpłaconych składek nie decyduje ostatecznie o wysokości emerytury. Formuła obliczania świadczeń wyraża bowiem podstawowe zasady systemu ubezpieczeń, a w szczególności zasadę solidaryzmu społecznego. Oznacza to, że wypłacane świadczenia muszą pozostawać w pewnej proporcji do wysokości zarobku, jakim ubezpieczony dysponował przed przejściem na emeryturę, ale muszą też zaspokajać podstawowe potrzeby ubezpieczonego.”.

Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2012 r. (sygn. akt K 9/12) Trybunał Konstytucyjny, rozpoznając połączone wnioski Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej i Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczące waloryzacji kwotowej świadczeń emerytalno-rentowych w 2012 r., uznał kwestionowane przepisy ustawy z dnia 13 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 118) za zgodne z Konstytucją, podkreślając, że mimo zmiany przepisów dotyczących waloryzacji „istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń do spadku siły nabywczej pieniądza, w którym wypłacane są świadczenia, nie została naruszona. Nie doszło bowiem do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do incydentalnej zmiany metody waloryzowania ich wysokości”. Trybunał stwierdził, że ustawa z dnia 13 stycznia 2012 r. jest ustawą epizodyczną (incydentalną), która zmieniła mechanizm waloryzacji wymienionych w niej świadczeń w 2012 r. Zakwestionowane przepisy ani nie wyłączają waloryzacji, ani nie dezaktualizują zasady ubezpieczenia społecznego, wedle której wysokość świadczeń emerytalno-rentowych jest zależna od sumy odprowadzonych składek.

„Wobec tego, że ustawodawca ma znaczną swobodę kształtowania mechanizmu waloryzacyjnego, Trybunał zauważył, że nie jest kompetentny w zakresie oceny, czy przyjął on najbardziej trafne rozwiązania prawne dotyczące waloryzacji świadczeń zabezpieczenia społecznego. Ocena ta należy do wyborców, przed którymi parlament ponosi odpowiedzialność polityczną”.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził jednak, że ustawodawca, by zapobiec spychaniu najbiedniejszych świadczeniobiorców w sferę ubóstwa skrajnego i procesowi rosnącego dystansu między nimi a świadczeniobiorcami, nie tylko najlepiej, ale i średnio

uposażonymi, mógł podwyższyć kwoty najniższych świadczeń, nie odstępując od dotychczasowego mechanizmu waloryzacji. Z uwagi jednak na stan finansów publicznych przyjął inne rozwiązanie – podniósł kwoty najniższych świadczeń i wprowadził w 2012 r. waloryzację kwotową. W omawianym wyroku (sygn. akt K 9/12) Trybunał nie wykluczył dopuszczalności użycia waloryzacji kwotowej jako metody waloryzacji emerytur i rent. Wyrażony pogląd Trybunału, że „przy istniejącym zróżnicowaniu wysokości przyznawanych świadczeń emerytalnych stosowanie waloryzacji kwotowej prowadziłoby do trudnych do zaakceptowania rezultatów", odnosił się do sytuacji, w której ustawodawca wprowadza na stałe waloryzację kwotową, gdy brak ku temu jakiegokolwiek uzasadnienia w treści Konstytucji i warunkach społeczno-ekonomicznych. Trybunał stwierdził dodatkowo, że wprowadzając doraźnie w 2012 r., za pomocą ustawy epizodycznej, waloryzację kwotową świadczeń zabezpieczenia społecznego, ustawodawca nie naruszył istoty prawa do zabezpieczenia społecznego, a jego działanie znajduje uzasadnienie w zasadach równowagi finansów publicznych państwa i solidaryzmu społecznego.

Po przeanalizowaniu dotychczasowego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego nie ma wątpliwości co do tego, że ustawodawca powinien określać wysokość świadczenia emerytalnego w taki sposób, aby nie naruszyć istoty prawa do zabezpieczenia społecznego. Wydaje się jednak, że konstytucyjny standard ochrony odnoszonej do świadczeń emerytalnych wykracza poza sam zakaz naruszania istoty prawa. Biorąc pod uwagę rozłożenie w czasie procesu uzyskiwania prawa do emerytury oraz możliwe długotrwałe korzystanie z owego prawa, podstawowe znaczenie ma problem zachowania wartości emerytury, której wysokość jest określana w decyzji organu emerytalnego. Z punktu widzenia zasady ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa zasadne wydaje się bowiem formułowanie oczekiwania, że państwo po ustaleniu wysokości świadczenia emerytalnego zapewni jego realną wartość. Takim właśnie mechanizmem, służącym zagwarantowaniu obywatelowi realnej wartości uzyskiwanej przez niego emerytury, jest mechanizm waloryzacji. Tym samym, patrząc z perspektywy zakotwiczonej w Konstytucji zasady ochrony praw nabytych, instytucja waloryzacji emerytur stanowi istotny element prawa do emerytury (wyrok TK z 20 grudnia 1999 r., sygn. akt K 4/99, OTK ZU nr 7/1999, poz. 165). Dodatkowo Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 27 czerwca 2001 r. (sygn. Ts 24/01, OTK ZU nr 5/2001, poz. 154) stwierdził, że „zachowanie realnej

wartości przyznanych świadczeń emerytalnych za pomocą waloryzacji kwotowej (...) byłoby możliwe tylko w sytuacji, w której wszystkie świadczenia emerytalne byłyby jednakowej wysokości". Dopóki bowiem stosowany przez ustawodawcę mechanizm waloryzacji jest ukierunkowany na zagwarantowanie realnej wartości przyznanych emerytur, dopóty ustawodawca ma swobodę w zakresie sposobu jej dokonywania, w szczególności jeśli chodzi o wybór i zmiany jej metody (wyrok TK z 8 maja 2000 r., sygn. SK 22/99, OTK ZU nr 4/2000, poz. 107).

Sytuacja materialna gospodarstw domowych emerytów jest zróżnicowana. Inna sytuacja jest gospodarstw rencistów, którzy rzadziej popadają w ubóstwo skrajne, jednak częściej niż reszta społeczeństwa mogą być beneficjentami pomocy społecznej i są częściej niż przeciętnie w kraju ubodzy w wymiarze relatywnym.

Od 2006 r. najniższe emerytury i renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wzrosły w wyniku waloryzacji o 41,34%, tj. o 246,99 zł, w tym przez ostatnie pięć lat, począwszy od 2009 r. o 25,09%, tj. o 169,35 zł. Natomiast relacja przeciętnej wysokości emerytury i renty ogółem z FUS do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej wzrosła o ok. 3 punkty procentowe.

Relacja przeciętnej miesięcznej wypłaty świadczenia emerytalno-rentowego z FUS w % przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej – dane ZUS

Wyszczególnienie	2007 zł	2008 zł	2009 zł	2010 zł	2011 zł	2012 zł	2013 zł
Przeciętna miesięczna wypłata **emerytury i renta ogółem**	**1251,74**	**1370,81**	**1491,52**	**1588,95**	**1669,22**	**1759,85**	**1855,52**
Emerytury	1346,42	1471,30	1596,46	1698,35	1783,06	1872,32	1970,39
Renty z tytułu niezdolności do pracy	1011,47	1096,34	1184,23	1261,35	1323,19	1408,26	1487,65
Renty rodzinnej	1190,78	1292,07	1391,34	1475,11	1543,14	1631,04	1717,68
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej (**z obligatoryjną składką** na ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego)	2691,03	2943,88	3102,96	3224,98	3399,52	3521,67	3650,06
Relacja % przeciętnej miesięcznej emerytury-renty ogółem do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia	**46,5**	**46,6**	**48,1**	**49,3**	**49,1**	**50,0**	**50,8**
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej (**pomniejszone o obligatoryjną składkę** na ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego)	2275,37	2578,26	2716,71	2822,66	2974,69	3080,84	3191,93
Relacja % przeciętnej miesięcznej emerytury-renty ogółem do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia	**55,0**	**53,2**	**54,9**	**56,3**	**56,1**	**57,1**	**58,1**

Miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach emerytów i rencistów wynosił w 2013 r. 1329 zł (dla porównania w 2012 r. – 1298 zł), w tym w gospodarstwach emerytów – 1415 zł (w 2012 r. 1372 zł), a w gospodarstwach rencistów – 1007 zł (w 2012 r. – 994 zł). Miesięczne wydatki na 1 osobę wynosiły w 2013 r. w gospodarstwach emerytów i rencistów 1144 zł (dla porównania w 2012 r. – 1118 zł), w tym w gospodarstwach emerytów – 1198 zł (w 2012 r. – 1164 zł), a w gospodarstwach rencistów – 945 zł (w 2012 r. – 926 zł). Dla porównania miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę we wszystkich gospodarstwach, według Badań Budżetów Gospodarstw Domowych wyniósł w 2013 r. 1299 zł, przy miesięcznych wydatkach na 1 osobę na poziomie 1062 zł.

Od 1 marca 2014 r. najniższa emerytura i renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosi 844,45 zł, a renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy 648,13 zł. W grudniu 2013 r. minimum egzystencji na 1 osobę w gospodarstwach emeryckich wynosiło 513,87 zł (w gospodarstwach 1-osobowych) i 427,86 zł (w gospodarstwach 2-osobowych). Natomiast minimum socjalne odpowiednio 1068,73 zł (w gospodarstwach 1-osobowych) i 889,69 zł (w gospodarstwach 2-osobowych).

Poniższe zestawienie prezentuje liczbę miesięcznie wypłacanych świadczeń w 2013 r. oraz ich przeciętną wysokość.

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba w tys.	Przeciętna miesięczna wypłata w zł
Emerytury i renty z FUS[1)] – ogółem[2)]	7236,2	1849,67
Emerytury	4963,6	1970,40
Renty z tytułu niezdolności do pracy[2)]	1031,1	1428,93
Renty rodzinne	1241,5	1716,44
Emerytury i renty finansowane z budżetu państwa – ogółem – wypłacane przez ZUS	70,8	2449,64
Emerytury i renty z FER KRUS	1245,7	992,72
Emerytury	985,5	1031,81
Renty z tytułu niezdolności do pracy	216,4	956,28
Renty rodzinne	43,6	1025,62
Emerytury i renty tzw. służb mundurowych[3)]	399,2	3124,24
Emerytury	280,1	3306,03
Renty z tytułu niezdolności do pracy	35,0	2879,24
Renty rodzinne	84,1	2622,33
Renta socjalna	265,1	691
Świadczenia przedemerytalne	139,0	1021
Zasiłki przedemerytalne	36,1	932

[1)] Bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych, bez emerytur i rent osób posiadających prawo także do świadczenia rolniczego oraz bez emerytur zbiegowych finansowanych z FUS a wypłacanych przy rentach finansowanych z budżetu państwa. Dane ZUS

[2)] Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS. Dane ZUS

3) Obliczenia MPiPS na podstawie danych z MON, Zakładu Emerytalno-Rentowego MSW oraz Biura emerytalno-rentowego SW. Dane dotyczące świadczeń przedemerytalnych, zasiłków przedemerytalnych oraz renty socjalnej – dane GUS, Mały Rocznik Statystyczny Polski 2014 r.

Przyjęcie w 2015 r. zasady waloryzacji procentowej z gwarantowaną minimalną podwyżką na poziomie 36 zł powoduje, że świadczenia wypłacane w kwocie poniżej 3333,33 zł miesięcznie będą podwyższone w stopniu większym, niż gdyby przeprowadzono waloryzację według obecnie funkcjonujących zasad.

Na tak określonych zasadach waloryzacji zyskałoby szacunkowo, dostając wyższą podwyżkę, ok. 91,8% emerytów i rencistów z ZUS (w tym 90,4% pobierających emerytury, 93,2% renty z tytułu niezdolności do pracy i 96,4% renty rodzinne), 100% otrzymujących świadczenia przedemerytalne i zasiłki przedemerytalne oraz renty socjalne. Również zyskaliby wszyscy emeryci i renciści z KRUS.

W 2009 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 106,1%, co dawało przeciętną podwyżkę na poziomie 85,20 zł i duże różnice podwyżek między niskimi a wysokimi świadczeniami. W 2010 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 104,62% (średnia podwyżka – 70,23 zł), a w 2011 r. – 103,1% (średnia podwyżka – 50,14 zł). W 2012 r. świadczenia emerytalno-rentowe (w sposób określony ustawą z dnia 13 stycznia 2012 r.) zostały podwyższone o kwotę 71 zł. W 2013 r. wskaźnik waloryzacji wynosił 104,0% (przeciętna podwyżka 70,61 zł), natomiast w 2014 r. świadczenia emerytalno-rentowe zostały podwyższone wskaźnikiem waloryzacji wynoszącym 101,6%, a przeciętna podwyżka wyniosła 29,87 zł.

Prognozowany wskaźnik waloryzacji na 2015 r. wynosi 101,08%. Stąd też z zastosowaniem obecnych zasad waloryzacji wzrost emerytur i rent byłby niezbyt wysoki, postrzegany jako niewystarczający wobec subiektywnego odczucia wzrostu kosztów utrzymania, zwłaszcza przez biedniejsze grupy emerytów i rencistów. Przy proponowanej zmianie sposobu waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych osoby pobierające minimalne emerytury i renty dostałyby 880,45 zł. Gdyby zastosowano dotychczasowe zasady, otrzymywałyby 853,57 zł. Tak więc podwyżka świadczenia będzie wyższa o 26,88 zł w przypadku najniższych emerytur i rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a świadczenia te zostaną podwyższone o 4,26%, zamiast o 1,08% w przypadku zachowania w 2015 r. dotychczasowych zasad waloryzacji.

Oznacza to, że przeprowadzenie zmiany waloryzacji doprowadzi do podniesienia najniższych świadczeń do poziomu zbliżonego do minimum socjalnego na 1 osobę w gospodarstwach emeryckich 2-osobowych.

Proponowana waloryzacja na 2015 r. zapewni poczucie bezpieczeństwa i stabilności. Należy również podkreślić, że niska inflacja w 2014 r. wynika z niespotykanego od lat spadku cen żywności w naszym kraju. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w ostatnich sześciu miesiącach (od lutego do lipca 2014 r.) notowano spadki cen żywności w skali od 0,1% do 1,2% miesięcznie, co oznacza łączny spadek cen żywności w tym okresie o 3,1%. Należy podkreślić, że w gospodarstwach emeryckich wydatki na żywność są drugim pod względem procentowym wydatkiem (ok. 40%) zaraz po wydatkach związanych z eksploatacją mieszkania (ponad 40%). Tak więc gwarantowana minimalna podwyżka z tytułu waloryzacji będzie miała wymierny wpływ na sytuację grup o najniższych dochodach. Proponowane rozwiązanie wpłynie na wzrost popytu (w biedniejszych rodzinach każdy wzrost jest przeznaczany na wydatki), zwiększa również dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego.

Poniższe zestawienie prezentuje różnice w wysokości podwyżek między obecnymi zasadami waloryzacji (wskaźnik 101,08%) a proponowanymi zasadami waloryzacji (wskaźnikiem 101,08% z gwarantowaną minimalną kwotą podwyżki w wysokości 36 zł).

Wysokość świadczenia przed waloryzacją (w zł)	Obecne przepisy (waloryzacja wskaźnikiem 101,08%)		Proponowana zmiana waloryzacji		Wskaźnik wzrostu świadczenia	
	Podwyżka świadczenia (w zł)	Wysokość świadczenia po waloryzacji (w zł)	Podwyżka na osobę (w zł)	Wysokość świadczenia po waloryzacji (w zł)	Obecne przepisy	Waloryzacja zmodyfikowana
648,13	7,00	655,13	27,0	675,13	101,08%	104,17%
844,45	9,12	853,57	36,0	880,45	101,08%	104,26%
1000	10,80	1010,80	36,0	1036,00	101,08%	103,60%
1200	12,96	1212,96	36,0	1236,00	101,08%	103,00%
1400	15,12	1415,12	36,0	1436,00	101,08%	102,57%
1600	17,28	1617,28	36,0	1636,00	101,08%	102,25%
1800	19,44	1819,44	36,0	1836,00	101,08%	102,00%
2000	21,60	2021,60	36,0	2036,00	101,08%	101,80%
2500	27,00	2527,00	36,0	2536,00	101,08%	101,44%
3000	32,40	3032,40	36,0	3036,00	101,08%	101,20%

4000	43,20	4043,20	43,2	4043,20	101,08%	101,08%
5000	54,00	5054,00	54,0	5054,00	101,08%	101,08%

Wysokości świadczeń najniższych w wysokości gwarantowanej przez państwo, obowiązujące od dnia 1 marca 2014 r.:
648,13 zł – minimalna renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy
844,45 zł – minimalna emerytura i renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Nazwa projektu **Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące** Ministerstwo wiodące – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, **Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu** Marek Bucior – Podsekretarz Stanu **Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu** Zbigniew Januszek – Zastępca Dyrektora	**Data sporządzenia** 28 sierpnia 2014 r. **Źródło:** inicjatywa własna **Nr w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów: UA 46**

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

1. Ochrona poziomu najniższych świadczeń emerytalno-rentowych, przy zachowaniu realnej wartości wszystkich świadczeń emerytalno-rentowych.
2. Poprawa relatywnej sytuacji osób pobierających niższe świadczenia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Wprowadzenie w 2015 r. do obecnych zasad waloryzacji minimalnej gwarantowanej kwoty podwyżki świadczeń emerytalno-rentowych.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
ZUS, KRUS, MON, MS, MSW		–	Wprowadzenie zmian w systemach informatycznych umożliwiających zastosowanie w 2015 r. zasady gwarantowanej kwoty podwyżki świadczeń emerytalno-rentowych z tytułu waloryzacji
Świadczeniobiorcy z FUS, KRUS, służb mundurowych, renciści socjalni	ok. 8,4 mln	ZUS, KRUS, MON, MS, MSW	Świadczeniobiorcy korzystający z zasady gwarantowanej kwoty podwyżki świadczeń emerytalno-rentowych.
Budżet państwa			Zwiększona dotacja do ZUS i KRUS oraz większe wydatki na świadczenia finansowane z budżetu państwa

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został skierowany do konsultacji do następujących partnerów społecznych:

1) NSZZ „Solidarność”,
2) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
3) Forum Związków Zawodowych,
4) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
5) Business Centre Club – Związek Pracodawców,
6) Konfederacja „Lewiatan”,
7) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej,
8) Związek Rzemiosła Polskiego,
9) Krajowa Izba Gospodarcza,

Wyniki konsultacji społecznych przedstawione zostały w formie załącznika do projektu ustawy.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny bieżące)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	*Łącznie (0-10)*

Dochody ogółem (1)(2)												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki												
Wydatki ogółem (3)(4)	1754	2159	2286	2420	2563	2714	2874	3043	3222	3412		
budżet państwa	63	77	82	87	92	97	103	109	115	122		
JST												
FUS, FEP	1149	1414	1497	1585	1678	1777	1882	1993	2110	2235		
Fundusz Pracy	51	62	66	70	74	78	83	88	93	98		
FER KRUS	492	605	641	679	719	761	806	854	904	957		
Saldo ogółem	-1754	-2159	-2286	-2420	-2563	-2714	-2874	-3043	-3222	-3412		
budżet państwa	-63	-77	-82	-87	-92	-97	-103	-109	-115	-122		
JST												
FUS, FEP	-1149	-1414	-1497	-1585	-1678	-1777	-1882	-1993	-2110	-2235		
Fundusz Pracy	-51	-62	-66	-70	-74	-78	-83	-88	-93	-98		
FER KRUS	-492	-605	-641	-679	-719	-761	-806	-854	-904	-957		
Źródła finansowania	ZUS+FUS, FER KRUS, budżet państwa											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	W obliczeniach uwzględniono założenia makroekonomiczne Ministerstwa Finansów zawarte w Wytycznych z czerwca 2014 r. Przedstawienie wartości w cenach stałych mija się z celem, ponieważ istotą waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych jest wyrównywanie ich wartości zmniejszającej się w wyniku wzrostu cen i wynagrodzeń.											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	*Łącznie (0-10)*
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z …… r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Wprowadzenie zasady ochrony kwoty wzrostu najniższych świadczeń w 2015 r. będzie sprzyjać zachowaniu realnej wartości świadczeń emerytalno-rentowych w najuboższych grupach emerytów i rencistów. Proponowane rozwiązanie wpłynie na wzrost popytu (w biedniejszych rodzinach każdy wzrost jest przeznaczany na wydatki), zwiększa również dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego.						
Niemierzalne	Wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa							

	domowe	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ■ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ■ nie dotyczy

Komentarz:

Brak

9. Wpływ na rynek pracy

Projekt nie ma bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu		

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Wdrożenie przepisów projektowanej ustawy nastąpi od dnia 1 marca 2015 r. w ramach waloryzacji.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak

4

Warszawa, 29 września 2014 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE - 920 - 597 - 14/jf/
DPUE.920.1218.2014 / 6
dot.: RM-10-89-14 z 26.09.2014 r.

Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia
o zgodności z prawem Unii Europejskiej *projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw*, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowny Panie Ministrze,

w związku z przedłożonym *projektem ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem
z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Podsekretarz Stanu
Artur Nowak-Far

Do wiadomości:
Pan Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy i Polityki Społecznej